

Stanisław SKOWRON¹

ROLA KAPITAŁU RODZIMEGO I OBCEGO W STYMULOWANIU ROZWOJU JEDNOSTEK LOKALNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

W artykule wykazano na podstawie badań powiatów województwa lubelskiego, że na rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego większości jednostek lokalnych (gmin, powiatów) największy wpływ ma rodzimy kapitał, który stanowi podstawę dla wykorzystania kapitału obcego w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Ten ostatni stanowi istotne uzupełnienie potencjału jednostki.

Słowa kluczowe: województwo lubelskie, kapitał.

1. WSTĘP

Przyjmuje się, że źródłem pobudzania rozwoju różnej skali układów przestrzennych (w tym lokalnych) jest kapitał, który może pochodzić z akumulacji wewnętrznej lub zewnętrznej. W wypadku regionów słabiej rozwiniętych, jakim jest obszar województwa lubelskiego, możliwości akumulacji wewnętrznej są niewielkie, w związku z czym rośnie znaczenie kapitałów obcych, w tym pochodzących z zagranicy. Jednym z efektywnych źródeł zasilenia procesów rozwojowych jest napływ kapitału zagranicznego w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które traktuje się jako najbardziej korzystną formę przepływów kapitałowych². Przewaga bezpośrednich inwestycji zagranicznych nad innymi formami transferu kapitału polega przede wszystkim na tym, że stanowią one najłatwiejszy i najbardziej efektywny sposób włączenia danego układu lokalnego do międzynarodowego podziału pracy i kształtującej się globalnej gospodarki. Jednocześnie umożliwiają skrócenie dystansu cywilizacyjnego, jaki dzieli zacofane układy lokalne województwa lubelskiego od gospodarczo rozwiniętych państw. Ponadto, inwestycje bezpośrednie jako inwestycje długoterminowe, są znacznie mniej narażone na gwałtowne wycofanie kapitału, ze względu na ich długofalowe zaangażowanie i wpływ na działalność firmy, w którą inwestują.

W sytuacji braku możliwości akumulacji kapitału rodzimego interesujące staje się pytanie: co bardziej stymuluje rozwój lokalny – kapitał wewnętrzny czy zewnętrzny w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych?

2. DELIMITACJA JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH

Z punktu widzenia analizy ekonomicznej najstosowniejsze wydaje się podporządkowanie podziału administracyjnego kraju kryteriom ekonomicznym. Jednak, jak twierdzi Andrzej Miszczuk, niezależnie od merytorycznej wartości teoretycznych koncepcji regionalizacji administracyjnej, o jej ostatecznym kształcie decyduje czynnik polityczny. Do obecnego

¹ Dr hab. Stanisław Skowron prof. PL, Politechnika Lubelska.

² P. Samecki, *Międzynarodowe finanse*, [w:] *Podstawy ekonomii*, red. R. Milewski, PWN, Warszawa 2002, s. 607-608.

podziału terytorium naszego kraju doprowadziła gra polityczna, jaka rozegrała się wokół regionalizacji administracyjnej III Rzeczypospolitej. Podział ten nie zawsze nawiązuje do ukształtowanej struktury regionalnej kraju, co jest wynikiem kompromisu koalicji rządzącej i opozycji³.

Powstały w Polsce trójstopniowy podział terytorialny, który obejmuje gminy, powiaty i województwa, wynika z charakteru i zakresu zadań przypisanych poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego. Aktualnie w Polsce jest 2486 gmin, 373 powiaty oraz 16 regionów.

Na terenie województwa lubelskiego istnieją 24 powiaty, z których cztery to miasta na prawach powiatu. Województwo podzielone jest na 213 gmin, wśród nich 20 to gminy miejskie, 21 to gminy miejsko-wiejskie i 172 to gminy wiejskie. W badaniach uwzględniono więc 213 jednostek podstawowych zgrupowanych w 24 powiaty. Stanowią one przestrzeń społeczno-gospodarczą województwa, odzwierciedlającą jego rolniczy charakter. Dalsza analiza potencjału tych jednostek oraz zdolności absorpcji kapitału zewnętrznego dla stymulowania rozwoju musi uwzględniać fakt wyraźnego zróżnicowania „zwykłych” powiatów i powiatów „miejskich”, a z tej grupy powiatu Lublin

3. POTENCJAŁ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY POWIATU

Potencjał społeczno-gospodarczy powiatów stanowi swoistą syntezę czterech składowych: potencjału ekonomicznego, społecznego, technicznego i ekologicznego. W związku z tym zadanie pomiaru potencjału powiatów podzielono na cztery etapy⁴:

- 1) ilościowe określenie najważniejszych efektów uzyskanych przez gospodarkę regionalną oddzielnie w każdym z czterech podanych zakresów;
- 2) określenie syntetycznych wskaźników efektów osiągniętych w każdej dziedzinie (po jednym dla każdego zakresu);
- 3) zbadanie i interpretacja wszystkich wzajemnych relacji między syntetycznymi wskaźnikami;
- 4) agregacja wszystkich wskaźników i relacji w jeden miernik.

W pierwszym etapie za pomocą wskaźników opisano ekonomiczne, społeczne, techniczne i ekologiczne efekty regionu. Wszystkie wykorzystywane wskaźniki odpowiadają formalnym wymogom analiz ilościowych. Zbadano ich diagnostyczność i przez procedurę standaryzacji (wzór 1) przekształcono we wskaźniki natężenia⁵

	$z_{ik} = \frac{x'_{ik} - \bar{x}_k}{S_k},$	(1)
--	---	-----

gdzie:

³ J.J. Parysek, *Rola polskich samorządów terytorialnych w procesie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego*, [w:] *Procesy społeczno-gospodarcze w Polsce w końcu XX wieku*, red. J.J. Parysek, H. Rogacki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Poznań 2000, s. 79.

⁴ W. Kosiedowski, *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym*, red. W. Kosiedowski, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2001, s. 41.

⁵ *Ibidem*.

z_{ik} – znormalizowana k -ta cecha dla i -tego obiektu (gminy); x_{ik} – pierwotna wartość k -tej cechy dla i -tego obiektu; \bar{x}_k oraz S_k to odpowiednio średnia arytmetyczna i odchylenie standardowe k -tej cechy potencjału.

Drugi etap polega na konstrukcji syntetycznych mierników uzyskanych w każdej z analizowanych dziedzin (ekonomicznej, społecznej, technicznej i ekologicznej). Zadanie to rozwiązano przez dokonanie syntezy wszystkich wskaźników cząstkowych, uznanych za diagnostyczne⁶, uzyskując jeden wskaźnik poziomu rozwoju W_i , który może przyjmować wartości z przedziału $< 0, 1 >$ (wzór 2 i 3). Im jego wartość jest większa, tym badany region cechuje się większym potencjałem⁷.

	$W_i = \frac{\sum_{k=1}^n z_{ik}^*}{\sum_{k=1}^n \max_i z_{ik}^*},$	(2)
--	---	-----

gdzie:

	$z_{ik}^* = z_{ik} + \left \min_i z_{ik} \right .$	(3)
--	---	-----

Trzeci etap polega na obliczeniu wzajemnych relacji między wszystkimi wskaźnikami ustalonymi w poprzednim etapie. Ich interpretacja jest trudna i nie zawsze jednoznaczna.

W czwartym, ostatnim etapie dokonano agregacji czterech uzyskanych wskaźników (ekonomicznego, społecznego, technicznego i ekologicznego) w jeden wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego powiatów. Cechy zapisano w macierzy:

	$X = \begin{bmatrix} x_{1E} & x_{1S} & x_{1T} & x_{1K} \\ x_{2E} & x_{2S} & x_{2T} & x_{2K} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{mE} & x_{mS} & x_{mT} & x_{nK} \end{bmatrix},$	(4)
--	---	-----

gdzie:

X – macierz cech diagnostycznych potencjału społeczno-gospodarczego gmin, x_{ik} – elementy macierzy X oznaczają wartość badanych cech dla i -tego ($i = 1, 2, \dots, n$) obiektu (gminy) oraz k -tej ($k = 1$ – potencjał ekonomiczny, 2 – potencjał społeczny, 3 – potencjał techniczny, 4 – potencjał ekologiczny) cechy rozwoju.

Agregacji dokonano przez standaryzację zmiennych według wzoru (1), a następnie określono dla każdej gminy względny syntetyczny wskaźnik poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, który może przyjmować wartości z przedziału $< 0; 1 >$, według wzorów (2) i (3).

⁶ Ibidem, s. 42.

⁷ A. Niedźwiecki, *Analiza zróżnicowania międzyregionalnego jako narzędzie planowania finansowego w banku detalicznym*, [w:] *Zarządzanie finansami, klasyczne zasady – nowoczesne narzędzia*, red. D. Zarzecki, t. I, ECONOMICUS, Szczecin 2002, s. 402–403.

Potencjał społeczno-gospodarczy każdej jednostki terytorialnej determinuje wiele współzależnych cech rozwoju, które mogą mieć różny kierunek oddziaływania. Potencjał rozwojowy określają więc zarówno stymulanty, jak i destymulanty rozwoju. Cechy rozwoju samodzielnie charakteryzują jedynie tylko pewne aspekty potencjału powiatów. W statystycznej analizie wielowymiarowej cechy (zmienne) służą do budowy syntetycznych mierników potencjału, które w sposób agregatowy charakteryzują poziom rozwoju.

O rezultacie prowadzonej typologii decyduje dobór wskaźników, który zawsze jest subiektywną decyzją. W doborze zmiennych posłużono się więc pracami: Pawła Swianiewicza⁸, Marka Jerczyńskiego⁹, Marka Ziółkowskiego¹⁰, Feliksa Wysockiego, Alesandry Łuczak¹¹, Jana Polskiego¹², Henryka Ponikowskiego¹³.

W analizie uwzględniono 59 cech podzielonych na cztery grupy (ekonomiczne, społeczne, techniczne, ekologiczne). Dane dotyczące cech: E1–E14, E18–E19, S1–S16, T1–T8 i K1–K16 pochodzą z Banku Danych Regionalnych według stanu na 2004 r. Natomiast dane dotyczące cech E15–E17 uzyskano w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych gmin województwa lubelskiego. Na podstawie przeprowadzonego badania określono trzy cechy charakteryzujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gmin. Po ich agregacji otrzymano trzy cechy opisujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów. Są to: E15 – wspieranie przedsiębiorczości przez powiaty, E16 – przygotowanie powiatów do przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych, E17 – korzystanie przez powiaty z funduszy pomocowych. Zestawienie badanych cech zawarto w tabeli 1.

Tabela 1. Cechy wykorzystane do pomiaru potencjału społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego

Sym- bol ce- chy	Specyfikacja	Współczynnik zmienności (%)	Charakter zmiennej
Cechy ekonomiczne			
Grupa 1 – Cechy budżetów gmin			
E1	Dochody ogółem na 1 mieszkańca	18,40	S
E2	Dochody własne w stosunku do dochodów	20,73	S

⁸ P. Swianiewicz, *Spoleczno-ekonomiczna typologia miast i gmin w Polsce*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1989, s. 33–38.

⁹ M. Jerczyński, *Metody pośrednie identyfikacji i pomiaru bazy ekonomicznej miast*, [w:] K. Dziewoński, M. Jerczyński, *Baza ekonomiczna i struktura funkcjonalna miast*, PWN, Warszawa 1971, s. 111–135.

¹⁰ M. Ziółkowski, *Dysproporcje w zagospodarowaniu infrastrukturalnym gmin województw Polski środkowo-wschodniej*, [w:] *Przemiany społeczno-ekonomiczne Polski w układzie przestrzennym w latach 1989–1994*, red. W. Rakowski, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997, s. 101–124.

¹¹ F. Wysoki, A. Łuczak, *Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich Wielkopolski*, [w:] *Rozwój regionalny i lokalny w Polsce w latach 1989–2002*, red. J.J. Parysek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2004, s. 317–329.

¹² J. Polski, *Zbiórca ocena syntetyczna potencjału społeczno gospodarczego powiatu*, [w:] *Raport końcowy usługi „Planowanie Rozwoju Lokalnego”. Moduł D „Studium Lokalnego Potencjału Gospodarczego Powiatu Lubartowskiego*, Centrum Kształcenia Menedżerów Przemysłowych, Lublin 2004, s. 77.

¹³ H. Ponikowski, *Asymetria stymulant i destymulant konkurencyjności województwa lubelskiego*, [w:] E. Bojar, J. Kurys, *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej (ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych i regionalnych)*, Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej, Lublin 2002, s. 57–65.

	ogółem		
E3	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	17,51	S
E4	Wydatki inwestycyjne w stosunku do wydatków ogółem	23,51	S
Grupa 2 – Podmioty gospodarki narodowej			
E5	Podmioty ogółem w stosunku do liczby ludności	31,60	S
E6	Podmioty prywatne w stosunku do ogółem	1,36	S
Grupa 3 – Handel			
E7	Liczba sklepów w stosunku do liczby mieszkańców	30,77	S
E8	Liczba pracujących w sklepach w stosunku do liczby mieszkańców	41,34	S
E9	Liczba punktów sprzedaży paliw w stosunku do liczby mieszkańców	22,74	S
E10	Liczba pracujących w punktach sprzedaży paliw w stosunku do liczby mieszkańców	81,73	S
Grupa 4 – Rynek pracy			
E11	Pracujący ogółem na 1 tys. ludności	40,74	S
E12	Bezrobotni w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym	47,58	D
Grupa 5 – Samorząd terytorialny			
E13	Radni gminy z wyższym wykształceniem do liczby radnych	70,87	S
E14	Wydatki na administrację publiczną w stosunku do wydatków ogółem	76,03	D
E15	Wspieranie przedsiębiorczości przez gminy	78,01	S
E16	Przygotowanie gmin do przyciągania inwestycji zagranicznych	41,63	S
E17	Korzystanie przez gminy z funduszy pomocowych	59,41	S
Grupa 6 – Baza noclegowa turystyki			
E18	Udzielone noclegi ogółem	149,62	S
E19	Udzielone noclegi turystom zagranicznym w stosunku do ogółem	97,93	S
Cechy społeczne			

Grupa 7 – Zasoby ludzkie			
S1	Gęstość zaludnienia na 1 km ²	187,27	S
S2	Ludność w wieku produkcyjnym w stosunku do ogółem	5,68	S
S3	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółem	55,06	D
S4	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	200,64	S
S5	Saldo migracji na 1 tys. ludności	136	S
Grupa 8 – Wydatki budżetów gmin na infrastrukturę społeczną			
S6	Wydatki na oświatę i wychowanie w stosunku do wydatków ogółem	4,74	S
S7	Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w stosunku do wydatków ogółem	25,37	S
S8	Wydatki na ochronę zdrowia w stosunku do wydatków ogółem	88,30	S
S9	Wydatki na opiekę społeczną w stosunku do wydatków ogółem	14,61	S
S10	Wydatki na kulturę fizyczną i sport w stosunku do wydatków ogółem	50,08	S
Grupa 9 – Gospodarka mieszkaniowa			
S11	Powierzchnia użytkowa mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców	43,19	S
S12	Liczba izb mieszkalnych w stosunku do liczby ludności	43,82	S
S13	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową w stosunku do wydatków ogółem	78,55	S
Grupa 10 – Ochrona zdrowia			
S14	Liczba lekarzy w stosunku do liczby mieszkańców	65,84	S
S15	Apteki w stosunku do liczby mieszkańców	31,02	S
Grupa 11 – Wychowanie przedszkolne			
S16	Miejsca w przedszkolach w stosunku do liczby mieszkańców	47,40	S
Cechy techniczne			
Grupa 12 – Infrastruktura techniczna			
T1	Drogi w km na 100 km ²	100,90	S

T2	Wodociągi w km na 100 km ²	98,32	S
T3	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w stosunku do liczby ludności	16,62	S
T4	Kanalizacja w km na 100 km ²	193,34	S
T5	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby ludności	61,05	S
T6	Sieć gazowa w km na 100 km ²	156,78	S
T7	Odbiorcy gazu w stosunku do liczby ludności	31,23	S
Grupa 13 – Wydatki na infrastrukturę techniczną			
T8	Wydatki na transport i łączność w stosunku do wydatków ogółem	90,48	S
Cechy ekologiczne			
Grupa 14 – Stan i ochrona środowiska			
K1	Emisja zanieczyszczeń pyłowych na 1 km ²	187,60	D
K2	Emisja zanieczyszczeń gazowych na 1 km ²	21,44	D
K3	Obszary prawnie chronione w stosunku do powierzchni	36,85	S
K4	Pomniki przyrody na 1 km ²	104,45	S
K5	Przepustowość oczyszczalni w stosunku do liczby ludności	78,60	S
K6	Użytki rolne na 100 km ²	19,13	S
K7	Grunty orne w stosunku do powierzchni użytków rolnych	10,13	S
K8	Sady w stosunku do powierzchni użytków rolnych	145,52	S
K9	Łąki w stosunku do powierzchni użytków rolnych	46,65	S
K10	Pastwiska w stosunku do powierzchni użytków rolnych	52,26	S
K11	Lasy i grunty leśne w stosunku do powierzchni użytków rolnych	66,58	S
Grupa 15 – Wydatki związane z ekologią			
K12	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w stosunku do wydatków ogółem	32,77	S
K13	Wydatki na rolnictwo i łowiectwo w sto-	72,15	S

	sunku do wydatków ogółem		
Grupa 16 – Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska			
K14	Wydatki na gospodarkę wodną w stosunku do powierzchni	192,91	S
K15	Wydatki na gospodarkę ściekową i ochronę wód w stosunku do powierzchni	204,27	S
K16	Wydatki na gospodarkę odpadami oraz ochronę gleb i wód podziemnych w stosunku do powierzchni	226,95	S

Źródło: na podstawie danych w: G. Krawczyk, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju lokalnego na przykładzie gmin województwa lubelskiego*, praca doktorska, Politechnika Radomska, wrzesień 2007.

Uznano, że wartości współczynników zmienności każdej z analizowanych zmiennych analitycznych są wystarczające, aby uznać je za trafnie opisujące zróżnicowanie w badanym zbiorze powiatów (tab. 1)¹⁴.

4. POZIOM ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO A ZAINWESTOWANY KAPITAŁ

Przed przystąpieniem do badania korelacji potencjału społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego z kapitałem zainwestowanym na ich terenie porównano, jaki jest udział kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych w całkowitym kapitale podstawowym jednostek zarejestrowanych w systemie REGON. W województwie lubelskim udział ten wynosi 10,57%. Jest to wartość bardzo znacząca. W miastach na prawach powiatu, takich jak Lublin i Chełm, wartość jest nieco większa od wartości dla województwa, a w Białej Podlaskiej i Zamościu oscyluje w granicach 4%. Inaczej sytuacja przedstawia się w reszcie powiatów, w 12 z nich wartość ta jest niższa od wartości dla województwa. W trzech powiatach wartość ta jest nieco wyższa od wartości dla województwa, w jednym przypadku sięga 24%, a w dwóch prawie 50%. Warto przyjrzeć się sytuacji powiatów, gdzie wartość ta sięga 49% i 46%. Powiat chełmski składa się z 14 gmin, na terenie pięciu występują firmy z udziałem kapitału zagranicznego i to właśnie kapitał zagraniczny zgromadzony w tych pięciu gminach stanowi 49% wartości kapitału podstawowego powiatu, dlatego stwierdzono, że wartość kapitału podstawowego wniesionego przez inwestorów zagranicznych na teren tych pięciu gmin przekracza 50% wartości kapitału podstawowego. Podobnie jest z powiatem janowskim. Omawianą sytuację obrazuje tabela 2.

Tabela 2. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów oraz wartość kapitału podstawowego w powiatach województwa lubelskiego

Wyszczególnienie	Poziom rozwoju	Kapitał podsta-	Udział kapitału
------------------	----------------	-----------------	-----------------

¹⁴Por. J. Polski, *op. cit.*, s. 77; A. Niedźwiecki, *Analiza taksonomiczna jako narzędzie oceny potencjału społeczno-gospodarczego województw*, [w:] *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej*, red. E. Bojar, J. Kuryś, Politechnika Lubelska, Lublin 2002, s. 74.

	społeczno- gospodarczego powiatów	wowu jednostek zarejestrowa- nych w REGON	podstawowego wniesionego przez inwestorów zagra- nicznych w kapita- le podstawowym (%)
1	2	3	4
Województwo lubelskie	–	7 752 072 000	10,57%
Powiat bialski	0,1911	150 880 000	27,76%
Powiat parczewski	0,2327	57 456 000	8,38%
Powiat radzyński	0,1791	93 898 000	49,73%
Powiat włodawski	0,2503	63 913 000	3,17%
Powiat m. Biała Podlaska	0,5745	296 935 000	46,40%
Powiat biłgorajski	0,2633	363 320 000	0,17%
Powiat chełmski	0,0727	27 511 000	14,25%
Powiat hrubieszowski	0,1078	142 579 000	24,06%
Powiat krasnostawski	0,1312	207 902 000	8,92%
Powiat tomaszowski	0,1923	159 711 000	0,01%
Powiat zamojski	0,0487	29 987 000	0,80%
Powiat m. Chełm	0,8579	349 043 000	15,56%
Powiat m. Zamość	0,9331	494 038 000	0,52%
Powiat janowski	0,1989	66 324 000	7,55%
Powiat kraśnicki	0,2269	332 144 000	0,94%
Powiat lubartowski	0,1888	130 688 000	1,10%
Powiat lubelski	0,1579	182 386 000	11,77%
Powiat łęczyński	0,3707	344 885 000	4,01%
Powiat łukowski	0,2084	189 542 000	3,21%
Powiat opolski	0,2286	89 351 000	38,32%
Powiat puławski	0,4684	671 257 000	4,84%
Powiat rycki	0,2543	81 750 000	15,87%
Powiat świdnicki	0,2683	255 806 000	13,33%
Powiat m. Lublin	0,9456	2 970 766 000	3,76%

Źródło: na podstawie danych w: G. Krawczyk, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne...*

Na tej podstawie obliczono wartość kapitału rodzimego jako różnicę między kapitałem zarejestrowanym w systemie REGON a kapitałem zewnętrznym. Zbadano korelacje występujące pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów a wartością obu kapitałów. Badanie przeprowadzono dwukrotnie. Za pierwszym razem w badaniu korelacji ujęto wszystkie 24 powiaty (przypadek a), w drugim przypadku w celu uniknięcia przekłamania usunięto Lublin z grupy powiatów ze względu na bardzo duże wartości kapitału podstawowego odbiegające od pozostałych powiatów (przypadek b). Korelacje przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego a zaangażowanie kapitału w województwie lubelskim

Korelacja pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego a:		Poziom korelacji <i>r</i>	Przedziały istotności		
			Mało istotna	Istotna	Bardzo istotna
– wartością kapitału rodzimego	a	0,6671	$\leq 0,4044,$ $0,5151 >$	$\leq 0,5151,$ $0,6287 >$	$\geq 0,6287$
	b	0,6712	$\leq 0,4132,$ $0,5256 >$	$\leq 0,5256,$ $0,6402 >$	$\geq 0,6402$
– kapitałem wniesionym przez inwestorów zagranicznych	a	0,5788	$\leq 0,4044,$ $0,5151 >$	$\leq 0,5151,$ $0,6287 >$	$\geq 0,6287$
	b	0,3696	$\leq 0,4132,$ $0,5256 >$	$\leq 0,5256,$ $0,6402 >$	$\geq 0,6402$

Źródło: opracowanie własne

Z przeprowadzonych badań korelacji wynika, że w obu przypadkach (przypadek a – 24 powiaty, przypadek b – 23 powiaty) kapitał rodzimy bardzo istotnie koreluje z poziomem społeczno-gospodarczym powiatów. Kapitał podstawowy wniesiony przez inwestorów zagranicznych w pierwszym przypadku istotnie koreluje, a w drugim jest zauważalny brak korelacji z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów.

5. PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów województwa lubelskiego pozwoliła porównać obliczony potencjał z kapitałem zainwestowanym w powiatach. Reasumując, kapitał rodzimy stanowi bazę i główną stymulantę rozwoju gmin, powiatów województwa lubelskiego, natomiast kapitał zagraniczny uzupełnia brak kapitału rodzimego. W niektórych przypadkach szczególnie słabo rozwiniętych gmin wiejskich, w których rodzimy kapitał podstawowy jest bardzo mały, to właśnie kapitał zagraniczny stanowi stymulantę rozwoju równoważną z kapitałem rodzimym.

LITERATURA

- [1] Dziemianowicz W., *Kapitał zagraniczny a rozwój regionalny i lokalny w Polsce*, UW, Warszawa 1997.
- [2] Jerczyński M., *Metody pośrednie identyfikacji i pomiaru bazy ekonomicznej miast*, [w:] K. Dziewoński, M. Jerczyński, *Baza ekonomiczna i struktura funkcjonalna miast*, PWN, Warszawa 1971.
- [3] Kosiedowski W., *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] *Zarządzanie rozwojem*

regionalnym i lokalnym, red. W. Kosiedowski, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2001.

[4] Krawczyk G., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju lokalnego na przykładzie gmin województwa lubelskiego*, praca doktorska, Politechnika Radomska, wrzesień 2007.

[5] Miszczuk A., *Regionalizacja Administracyjna III Rzeczypospolitej – Koncepcje teoretyczne a rzeczywistość*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003.

[6] Niedźwiecki A., *Analiza taksonomiczna jako narzędzie oceny potencjału społeczno-gospodarczego województw*, [w:] *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej*, red. Bojar E., Kurys J., Politechnika Lubelska, Lublin 2002.

[7] Parysek J.J., *Rola polskich samorządów terytorialnych w procesie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego*, [w:] *Procesy społeczno-gospodarcze w Polsce w końcu XX wieku*, red. Parysek J.J., Rogacki H., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Poznań 2000.

[8] Polski J., *Zbiorna ocena syntetyczna potencjału społeczno gospodarczego powiatu*, [w:] *Raport końcowy usługi „Planowanie Rozwoju Lokalnego”. Moduł D „Studium Lokalnego Potencjału Gospodarczego Powiatu Lubartowskiego*, Centrum Kształcenia Menedżerów Przemysłowych, Lublin 2004.

[9] Ponikowski H., *Asymetria stymulant i destymulant konkurencyjności województwa lubelskiego*, [w:] *Zróżnicowanie i współpraca regionów w integracji europejskiej (ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych i regionalnych)*, red. Bojar E., Kurys J., Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej, Lublin 2002.

[10] Samecki P., *Międzynarodowe finanse*, [w:] *Podstawy ekonomii*, red. Milewski R., PWN, Warszawa 2002.

[11] Swianiewicz P., *Społeczno-ekonomiczna typologia miast i gmin w Polsce*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1989.

[12] Wysoki F., Łuczak A., *Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich Wielkopolski*, [w:] *Rozwój regionalny i lokalny w Polsce w latach 1989–2002*, red. Parysek J.J., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2004.

[13] Ziółkowski M., *Dysproporcje w zagospodarowaniu infrastrukturalnym gmin województw Polski środkowo-wschodniej*, [w:] *Przemiany społeczno-ekonomiczne Polski w układzie przestrzennym w latach 1989–1994*, red. Rakowski W., Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997.

THE ROLE OF DOMESTIC AND FOREIGN CAPITAL IN STIMULATING THE DEVELOPMENT OF LOCAL UNITS IN THE LUBELSKIE VOIVODESHIP

In the article the author highlights, on the basis of the research conducted among Lublin Voivodeship's districts, that development of the socio-economic potential of the majority of the local territorial districts is mostly influenced by the domestic capital, which constitute a base for direct foreign investments. In that sense foreign capital should be treated as the vital complement of the overall potential of the unit.

Keywords: Lubelskie Voivodeship, capital,

DOI:10.7862/rz.2012.einh.21